

John Holt: Túlélés vagy tanulás? – Előszó (1964)

december 1, 2013

A legtöbb gyerek számáraz iskola kudarc.

Ez a kudarc sokszor beismert és tökéletes. A középiskolát elkezdők közel 40%-a kihullik menet közben. (Amerikai középiskolásokról van szó. – a szerk.) Főiskolákon az arány háromból egy.

Mások, ha papíron nem is, a valóságban azonban mégis „megbuknak”. Csak azért fejezik be az iskolát, mert megegyeztünk, hogy átlökdössük őket az egyik osztályból a másikba, majd ki az iskolából, függetlenül attól, hogy tudnak-e valamit vagy sem. Sokkal több ilyen gyerek van, mint gondolnánk. Ha jóval magasabbra „emelnénk a mércét”, ahogy azt egyesek szorgalmazták, hamar kiderülne, hányan is vannak. Osztályainkban el sem férne az a sok gyerek, aki képtelen megoldani a következő osztályba lépéshez szükséges vizsgatesztet.

De van itt egy fontosabb szempont, amely szerint jóformán minden gyerek kudarcot vall, egy-kettő kivételével, aki lehet jó, de lehet rossz tanuló is. Kudarcot vallanak, mert hiszen csak elenyésző töredékét sikerül kiaknázniuk annak a felmérhetetlen tanulási, megértési és alkotói kapacitásnak, amellyel születtek, s amelyet életük első 2-3 évében még maradéktalanul hasznosítottak.

Miért vallanak kudarcot?

Azért, mert félnek, unatkoznak és össze vannak zavarodva.

Félnek, mindenekelőtt attól, hogy kudarcot vallanak, hogy csalódást és bosszúságot okoznak a körülöttük levő sok aggódó felnőtteknek, akiknek határtalan reményei és elvárásai

viharfelhőként lógnak a fejük felett.

Unatkoznak, mert azok a dolgok, amiket adnak nekik, és amiket csináltatnak velük az iskolában, oly triviálisak, oly érdektelenek, és oly alacsony szintű és oly gyér követelményeket támasztanak széles skálán mozgó intelligenciájukkal, képességeikkel és tehetségükkel szemben.

Össze vannak zavarodva, mert az iskolában rájuk zúduló szózuhatagnak alig van vagy egyáltalán nincs értelme. Gyakorta teljesen ellentmond annak, amit korábban közöltek velük, és szinte soha nincsen semmi köze ahhoz, amit valóban ismernek – a fejükben levő, nyers valóságmodellhez.

Hogyan jön létre ez a tömeges kudarc sorozat? Mi játszódik le valójában az osztályban? Mit csinálnak ezek a sikertelen gyerekek? Mi van a fejükben? Miért nem használják ki jobban a képességeiket?

Ez a könyv csak vázlatos és részleges jegyzéke a fenti kérdések megválaszolására irányuló kutatásoknak. Megírásához azok a feljegyzéssorozatok vezettek el, amelyeket esetenként készítettem kollégáimnak és barátaimnak, Bill Hullnak, akinek ötödikeseit figyeltem és tanítottam napközben. Később más, érdeklődő tanároknak és szülőknek is elküldtem ezeket a feljegyzéseket, melyeknek egy, kisebbik részéből állt össze ez a könyv. Nemigen írtam át, csupán az alábbi négy nagyobb tematikai egységbe szerkesztettem és rendeztem őket: stratégia, félelem és kudarc, valódi tanulás, és az iskola kudarca. A *Stratégia* című részben arról van szó, hogy a gyerekek hogyan próbálnak megfelelni a felnőttek által támasztott iskolai követelményeknek, vagy hogyan próbálják meg kijátszani azokat. A *Félelem és kudarc* azt vizsgálja, hogy milyen kölcsönhatásba lép a gyerekekben ez a két tényező, és hogy ez a kölcsönhatás miképpen befolyásolja a stratégiát és a tanulást. A *Valódi tanulás* azt boncolgatja, hogy miben különbözik a gyerekek látszólagos vagy elvárt tudása attól, amit valóban tudnak. Az *iskola kudarca* pedig azt elemzi, hogy

az iskola milyen módon ösztönöz a rossz stratégiák kifejlesztésére, hogyan kelt félelmet, és hogyan nyújt olyan ismereteket, amelyek általában hiányosak, torzok és rövid életűek és amelyek igen messze esnek a gyerek valós szükségleteitől.

E négy fejezet nem határolódik el élesen. Átfedik és kiegészítik egymást. Különböző oldalról szemlélik és gondolják át a gyerek gondolkodását és viselkedését.

Világosan le kell szögeznünk még, hogy ez a könyv nem a szokatlanul rossz iskoláról vagy a fejlődésben visszamaradt gyerekekről szól. Azok a tanintézetek, amelyekben itt olvasható tapasztalataimat összegyűjtöttem, jó hírű, magas színvonalú magániskolák. A gyerekek, akiknek munkáját jellemzem, kevés kivétellel az átlagosnál jóval intelligensebbek, látszólag sikeresek, és sínen vannak a jó középiskolák és egyetemek felé. Barátaim és kollégáim, akik értik, hogy mit akarok mondani a mai iskola jellem- és intellektuskárosító hatásáról, s akik nálam sokkal több ilyen intézményt láttak, azt mondják, hogy az általam nem ismert iskolák semmivel sem jobbak, sőt gyakran még rosszabbak is az „enyémeknél”.

Fordította: Fóti Péter

Kapcsolódó oldalak:

- A könyv újra megjelent magyarul az Oriold kiadó gondozásában. Itt kapható!
- Juhász Vera: Túlélés vagy tanulás
- John Holt írásai
- Frank Smith: A tanulás és felejtés könyve